

Naturverdier på Bjerkås, Asker kommune

Anders Thylen

Ekstrakt

BioFokus har kartlagt naturverdier etter naturtypemetoden i planområde Markveien på Bjerkås i Asker kommune. Det er registrert tre nye naturtypelokaliteter i tillegg til utvidelse av en kjent lokalitet. Av de nye lokalitetene er en vurdert å være viktig (B-verdi) og to har lokal verdi (C verdi). Den tidligere kjente lokaliteten er svært viktig (A-verdi). Planlagte utbyggingsarealer er beskrevet spesielt.

Nøkkelord

Akershus
Asker
Reguleringsplan Markveien
Naturtyper
Rødlistearter
Storsalamander
Utbyggingsfelt

Omslag

FORSIDEBILDER
Øvre: Fuglereir (K. Abel)
Midtre: Gammel alm inntil dammen ved Edelsvoll (A.Thylén)
Nedre: Kalkskog med edelløvtrær ved Dalveien (A.Thylén)

LAYOUT (OMSLAG)
Blindheim Grafisk

ISSN: 1504-6370

ISBN: 978-82-8209-127-5

Biofokus-rapport 2010-28

Tittel

Naturverdier på Bjerkås,
Asker kommune

Forfattere

Anders Thylén

Dato

01.12.2010

Antall sider

19 sider

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder denne rapporten "levende" linker.

Oppdragsgiver

Asker kommune, Plan- og bygningsavdelingen

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.

Andre BioFokus rapporter kan lastes ned fra:
<http://biolitt.biofokus.no/rapporter/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadalléen 21, 0349 OSLO
Telefon 2295 8598

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Sammendrag

BioFokus har på oppdrag for Asker kommune, Plan og bygningsavdelingen, undersøkt biologiske kvaliteter i planområdet for Markveien ved Bjerkås. Undersøkelsen har omfattet 3 aktuelle utbyggingsfelt spesielt, samt øvrige arealer i planområdet.

Det er kartlagt 4 naturtyper i området, hvorav dammen ved Edelsvoll (lokalitet 29) er registrert fra før. Den nevnte lokaliteten vurderes som svært viktig (A-verdi) og er utvidet både på grunnlag av nye registreringer og for å bedre ivareta leveområde for storsalamander. De 3 nye lokalitetene består alle av kalkskog, med en blanding av bar- og edelløvskog. En av lokalitetene (796), som til største del ligger utenfor planområdet, vurderes som viktig (B-verdi), de to øvrige (794 og 795) som lokalt viktige (C-verdi).

Det er registrert 4 skadelige fremmede arter. Kanadagullris er så vanlig forekommende at den er vanskelig å bekjempe i stor skala. Hagelupin og russekål bør bekjempes på alle voksesteder i området.

Det er registrert 9 rødlistearter, hvorav en sårbar (VU) og de øvrige nær truet (NT). Artene er enten knyttet til edelløvskog / gamle trær eller til dam med kantsoner. Storsalamander har en spesiell status, da den også er foreslått som prioritert art ihht. naturmangfoldloven. For å ivareta artens leveområde rundt lokalitet 29 er det viktig å bevare et intakt bekkesystem, skogstråket som går i retning SV/NØ, samt å unngå ytterligere barrierer nær dammen.

A14 er en gjengroende kulturmark som bærer preg av gjødsling og har liten naturverdi. Hovedsakelige hensyn ved en eventuell utbygging er å spare enkelte større trær.

A18 består av yngre løvskog langs en bekk på tidligere kulturmark. Området har ikke store verdier i dag, men har potensial for å utvikle det på sikt.

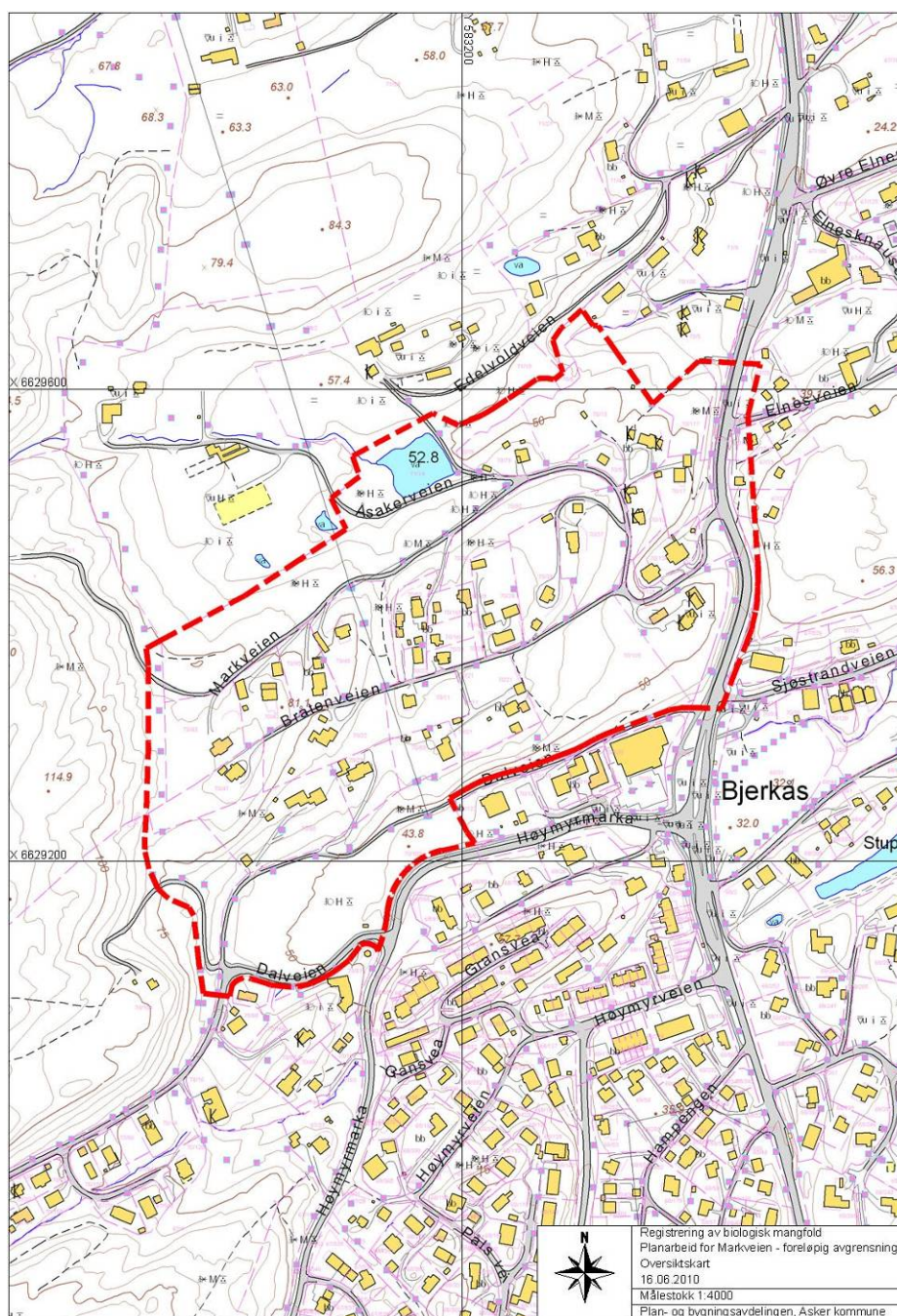
Deler av område A12 er registrert som lokalt viktig naturtype (lokalitet 794). Utbygging bør begrenses til kollen øst for høyspentledningen og flaten nærmest Markveien. Spesielt de bekkenære, fuktige delene er trolig del av funksjonsområdet til storsalamander. Hensyn må også tas i anleggsfasen.

Innhold

1	INNLEDNING	5
2	METODE	6
2.1	DATAINNSAMLING	6
2.2	VERDISETTING	6
3	RESULTATER	7
3.1	BESKRIVELSE AV OMRÅDET	7
3.2	REGISTRERTE NATURTYPELOKALITETER	8
3.2.1	<i>Dalveien vest (796), kalkskog, verdi B</i>	<i>9</i>
3.2.2	<i>Dalveien øst (795), kalkskog, verdi C</i>	<i>9</i>
3.2.3	<i>Markveien vest (794), kalkskog, verdi C</i>	<i>10</i>
3.2.4	<i>Edelsvoll (029), dam, verdi A</i>	<i>11</i>
3.2.5	<i>Annet</i>	<i>11</i>
3.3	ARTER	12
3.3.1	<i>Fremmede arter</i>	<i>12</i>
3.3.2	<i>Rødlistearter og andre interessante arter</i>	<i>13</i>
4	VURDERING AV PLANLAGTE BYGGEFELT	15
4.1	A12	15
4.2	A14	16
4.3	A 18	17
	LITTERATURLISTE	18

1 Innledning

BioFokus har på oppdrag for Asker kommune, Plan og bygningsavdelingen v/Randi Nicolaisen, undersøkt biologiske kvaliteter i reguleringsplanområdet for Markveien ved Bjerkås i Asker kommune. Planområdet er planlagt utbygd i 2-3 nye byggefelt og for øvrig med fortetting i eksisterende boligområder. Undersøkelsen av naturmangfold har omfattet de 3 aktuelle utbyggingsfeltene spesielt, samt øvrige arealer i planområdet. Vurdering av virkning og konsekvens av tiltak har ikke vært en del av oppgaven. Grensene for planområdet er vist i Figur 1. Anders Thylén har vært prosjektleder i BioFokus, og har gjennomført alt feltarbeid og rapportering. Rapporten er kvalitetssikret av Kim Abel.

Figur 1. Område avtegnet med rødt viser planområdet som er undersøkt.

2 Metode

2.1 Datainnsamling

I arbeidet har det vært vektlagt å registrere og avgrense områder med den hensikt å dekke inn følgende aspekter:

- Områder spesielt viktige for bevaring av biologisk mangfold (viktige naturtyper) etter DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007).
- Viktige viltområder etter DN-håndbok 11.
- Levesteder for rødlistearter. Rødlistekategorier følger den nye utgaven av den norske rødlista (Kålås et al. 2010).

Tilgjengelige naturdatabaser og litteratur er gjennomgått for å samle eksisterende kunnskap om området. Biofokus har i forbindelse med naturtypekartlegging for Asker kommune i år 2000 gjennomført en rask befaringsrunde rundt dammen ved Edelsvoll.

Feltarbeidet er gjennomført av Anders Thylén i løpet av to dagsverk, fordelt på 31. august, 3. september og 5. november 2010, og det er blitt brukt ca. 4 dagsverk på sammenstilling og systematisering av data, innlegging i database og digitalisering av kart.

Registreringstidspunktet var noe sent for enkelte karplanter, men gunstig for markboende sopp. Tidspunktet er også for seint for å få gjennomført en systematisk registrering av hekkende fugl og annet vilt.

Denne rapporten gir på ingen måte en fullstendig oversikt over hva som finnes av arter innenfor det undersøkte området. Derimot skal den gi et godt innblikk i hvilke naturkvaliteter området innehar i form av naturtyper og naturverdi.

Alle data er sammenstilt og lagt inn i kommunens Natur2000base for senere innleggelse i Direktoratet for naturforvaltning sin Naturbase (http://dnweb12.dirnat.no/nbinnsyn/NB3_viewer.asp). Rødlistearter er lagt inn i BioFokus Artsfunnbase og vil bli tilgjengelig i Artsdatabankens Artskart.

2.2 Verdisetting

Utvalgelse og verdisetting av utvalgte områder følger DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007) og brev fra DN av 03.06.1999 om verdisetting av lokalt viktige områder, C-områder (Direktoratet for Naturforvaltning 1999). Systemet har tre verdikategorier: Svært viktig - A, Viktig - B og Lokalt viktig - C. DN gir følgende kriterier for rangering av lokaliteter innen en naturtype:

- Størrelse og velutviklehet
- Grad av tekniske inngrep
- Forekomst av rødlistearter
- Sjeldne utforminger (nasjonalt og regionalt).

Utvalgelse og verdisetting i henhold til DN-håndboken følger et ganske rigid system. I tillegg til hovedretningslinjene i håndbok 13, bruker BioFokus erfaring og skjønn for å verdisette.

Følgende kriterier er viktige ved utvalgelse av viktige naturtyper:

- Naturtypers sjeldenhet i landskapet
- Forekomst av viktige nøkkelementer.

- (Gode) forekomster av signalarter eller rødlistede arter.
- Områdets topografiske og geografiske plassering.
- Områdets evne til å fylle en funksjon for bevaring av biologisk mangfold.

Verdisettingen baserer seg på direkte betydning for bevaring av det biologiske mangfoldet, og ikke bruksverdier av mangfoldet til forskning, undervisning, friluftsliv, næringsinteresser o.l. Rangeringen bygger på følgende overordnede prinsipper:

- Naturtyper og arter som er sjeldne er viktigere objekter for forvaltningen enn de som er vanlige.
- Naturtyper og arter som er i tilbakegang er viktigere objekter for forvaltningen enn de som har stabile forekomster eller er i framgang.

3 Resultater

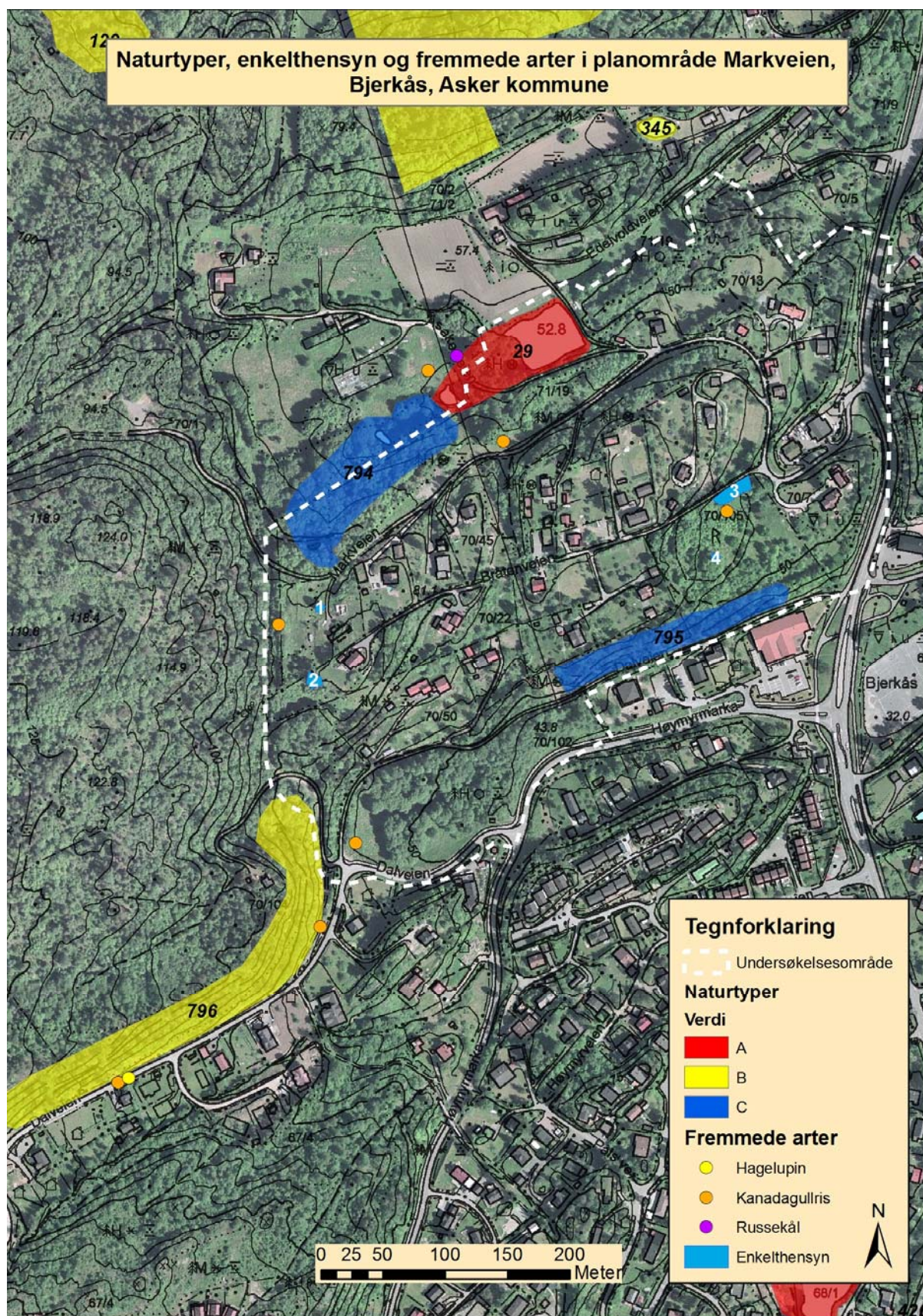
3.1 Beskrivelse av området

Planområdet er grovt sett lokalisert mellom Markveien i nord, Dalveien/Høymyrmarka i sør og Slemmestadveien i øst. Sentralt og nord i området er det gles bebyggelse av eneboliger samt et par eldre husmannsplasser. Ved flere av husmannsplassene er det rester etter nedlagte gartnerier. I sør er det butikk, næringseiendommer og en barnehage. Vestover grenser planområdet mot skog/LNF-område.

Området ligger innenfor det geologiske Oslo-feltet, og berggrunnen består av kalkstein og kalkrik skifer. Området består av et høydedrag med relativt bratte skråninger mot dalføret i sør. I hovedsak er det grunnlendt terreng med forvittringsmateriale og lite løsmasser. Det er noe marine sedimenter i bunn i dalførene. Området strekker seg høydemessig fra ca 35 til 80 m.o.h.

I bebygde områder er det naturlig nok park/hagevegetasjon med rester av naturlig skogvegetasjon. Historisk sett har området trolig vært mer åpent enn i dag, med stor grad av åpen eller til dels tredekket naturbeitemark. Dagens skog er i hovedsak kommet opp etter reduksjon/opphør av beite, og består nå av rik blandingsskog med bar-edelløv- og boreale løvtrær. Skogen er generelt ung til middelaldrende, og gran er hogd ut en del steder. Enkelte gamle trær av alm, ask eller eik står igjen fra tidligere tiders kulturlandskap. I de tørreste områdene på grunnlendt, løs skifer, gjerne hvor det er bratt, dominerer furu og alm/lindeskog. På noe bedre jord er det dominans av gran, ask og hassel, mens det i lavere, fuktige områder er gråor/heggeskog iblandet or/askeskog med større innslag av edelløvtrær. Generelt er det også stort innslag av boreale løvtrær som osp, bjørk og selje. Deler av området er fortsatt åpent/halvåpent og gjengroende kulturlandskap. Naturen i området er relativt sterkt preget av dagens arealbruk: spredning av hageavfall, hogster, byggeaktivitet, utfyllinger, barnehage, tråkk, gjengroing og spredning av fremmede arter.

3.2 Registrerte naturtypelokaliteter

Figur 2: Naturtyper, enkelthensyn og fremmede arter innenfor planområde Markveien. Nummerering av naturtyper er fra kommunens Natur2000-base. Nummerering av enkelthensyn viser til referanser i kap. 3.2.5 og 4.2.

3.2.1 Dalveien vest (796), kalkskog, verdi B

Lokalitetsbeskrivelse:

Lokaliteten berører så vidt planområdet helt i sørvest, og består av den sør- og østvendte lisiden nord for Dalveiens vestre del. Lokaliteten er en variert blandingsskog, med verdier fremst knyttet til rik edelløvskog. Det er til dels bratt terreng og løs rasmark på skifer. Det er relativt mye alm/lindeskog, med stort innslag av spisslønn. Det er ellers partier mer dominert av boreale løvtrær og gran, mens hassel forekommer rikelig over hele lokaliteten. Det er stedvis en del ung død ved av ulike treslag. Spesielt i alm/lindeskogen er det rik bakkevegetasjon med blåveis, taggbregne, geitved, leddved, trollbær, rødflangre og tysbast. Øst i området finnes en liten forekomst av fuglereir, rødlistet som nær truet (NT). I nedkant mot Dalveien og sti vokser de fremmede artene kanadagullris og hagelupin. Kanadagullris er det stedvis mye av, mens det kun er et par mindre forekomster av hagelupin.

Figur 3: Rødlistearten fuglereir i lokalitet Dalveien vest.

Verdisetting:

Lokaliteten består av kalkskog med et relativt stort innslag av rik edelløvskog. Begge disse skogtypene skal kartlegges med minst B-verdi. Relativt rik bakkeflora, og forekomst av en del nøkkelelementer i en relativt stor sammenhengende li tilsier at den vurderingen skal være riktig.

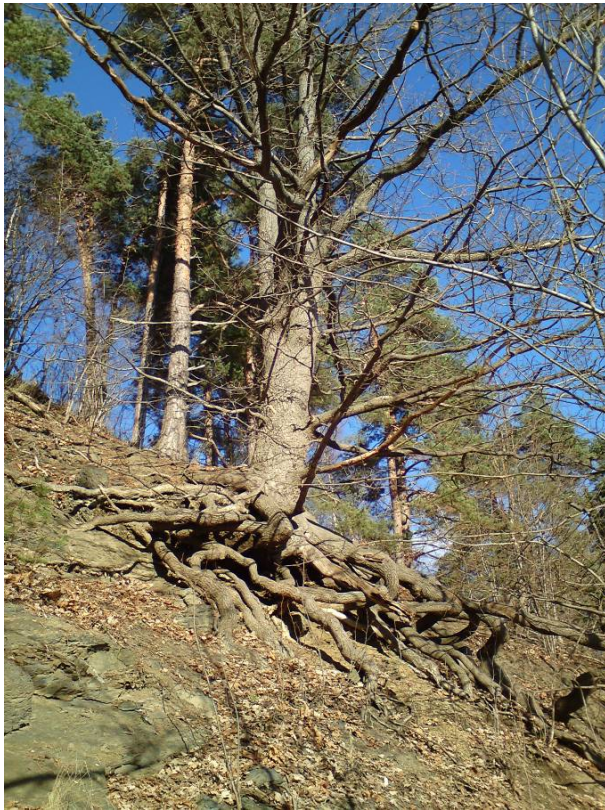
Skjøtsel og hensyn:

Lokaliteten bør i hovedsak få utvikles fritt. Trær bør få bli gamle, og døde trær bør bli igjen i biotopen. Hagelupin bør bekjempes. Kanadagullris bør også vurderes å bekjempe, men en bør da også ta med de store felt som finnes i nærheten.

3.2.2 Dalveien øst (795), kalkskog, verdi C

Lokalitetsbeskrivelse:

Naturtypen består av den bratte sørvendte skråningen nord for Dalveiens østre del. Bakken består av løs skifer og kan til stor del karakteriseres som rasmark. Skogen er relativt åpen og domineres av furu i øvre deler og edelløvskog med lind, eik og lønn lenger ned. Østover blir skogen tettere og det kommer inn mer gran, helt i øst også ask og alm.

Figur 4: Grov eik i rasmarken i lokaliteten Dalveien øst.

Busksjikt består av hassel og morell, mens feltsjikt er relativt glissent. Her vokser bl.a. rødflangre, liljekonvall, engknoppurt og skogsveve. I nord er det en del vivendel som trolig er spredd fra hager på oversiden. Det er en del storvokst eik og furu, men det er lite død ved. Det er registrert 3 grove eiker som er mellom 60 og 65 cm i omkrets. Eikene har relativt vide kroner, hvilket viser at de også tidligere har stått åpent. Eikene har ingen hulrom og det er ikke registrert spesielle arter på de. På flere døde almer vokser soppen skrukkeøre, rødlistet som nær truet (NT).

Verdisetting:

Alle kalkskoger skal ifølge DN-håndbok 13 kartlegges med minst B-verdi. Liten størrelse på lokaliteten og dårlig utviklet feltsjikt trekker imidlertid ned verdien.

Skjøtsel og hensyn:

Lokaliteten bør få utvikles fritt. Trær bør få bli gamle, og døde trær bør bli igjen i biotopen.

3.2.3 Markveien vest (794), kalkskog, verdi C

Lokalitetsbeskrivelse:

Lokaliteten utgjøres av en smal nordvendt skrent med en bekkedal i bunn. Området grenser mot høyspentledning i øst, mot plen/ung granskog inntil Markveien i sør og vest, samt mot yngre skog og gjengroende kulturmark i nord. Lokaliteten strekker seg utenfor planområdet i nord. Vegetasjonen består av blandingsskog med edelløvtrær og gran, med ask og hassel som dominerende treslag. Mot toppen av skråningen er det mer gran og i bunn er det gråor, hegg og noe svartor. Langs bekken er det noe or/askeskog som regnes som en truet vegetasjonstype. I selve skrenten er feltsjiktet dårlig utviklet, men her finnes bl.a. korsved, trollbær og blåkoll. Mot bunn og langs bekken er det rikere med en mosaikk av storbregne-, høgstaude-, og lavurtvegetasjon. Her vokser også rødlistearten fuglereir. Det er en del store trær, bl.a. en grov hul ask, og det er også en del godt utviklede hasselbuketter med grove stammer. Det er en del død ved, mest av mindre dimensjoner, men også et par grove gadd av gran og bjørk samt en del relativt grove læger av gråor.

Verdisetting:

Selv om det er en del nøkkelelementer samt innslag av en truet vegetasjonstype, så er skogen foreløpig relativt dårlig utviklet. Det er derfor kun gitt C-verdi.

Skjøtsel og hensyn:

Lokaliteten bør få utvikles fritt. Det er viktig å bevare skog opp over kanten til platået i sør, slik at skrenten og bekkedalen bevares som en intakt helhet. Det er også viktig å unngå forsøpling og tømning av hageavfall utover skrenten.

3.2.4 Edelsvoll (029), dam, verdi A

Denne lokaliteten er kartlagt fra før, men det er gjort endringer i både avgrensning og beskrivelse.

Lokalitetsbeskrivelse:

Naturtypen består av en næringsrik dam (trolig gammel isdam), og et tilhørende sumpskogsparti vest for dammen. I sør og vest grenser lokaliteten mot Åsakerveien, i øst mot en privat traktorvei/gangvei, og i nord mot plen/tidligere dyrket mark. Dammen er mer eller mindre omgitt av skog unntatt mot plen i nord. I dammen er det noe flytebladsvegetasjon og i vest og nord tette bestand av bred dunkjevele. Andre arter i kantene er mjødukt, skogsivaks og fredløs. I kanten av dammen på østsiden er det et lite bestand av dronningstarr, rødlistet som nær truet (NT).

Vest for dammen er det et lite område med rik fuktig løvskog langs bekk. Skogen er en mosaikk av flere skogtyper, bl.a. gråor/heggeskog og or/askeskog (truet vegetasjonstype). Det er en del relativt grove trær og det begynner å bli noe død ved. I busksjiktet er det i tillegg til hegg noe leddved og korsved. Feltsjiktet domineres av strutseving, engsnelle og den fremmede arten skvallerkål, men her vokser også bl.a. storklokke. I skogen står en gammel, grov og tidligere styvet alm, som vitner om at arealet tidligere har vært åpen kulturmark. Almen er ca 1 m i diameter, og er bevokst med almelav og bleikdoggnål. Både alm, almelav og bleikdoggnål er rødlistet som nær truet (NT).

Dammen er leve- og yngleområde for både storsalamander og småsalamander, rødlistet som sårbar (VU) respektive nær truet (NT). Storsalamander er foreslått som prioritert art i henhold til Naturmangfoldloven. Dammen er ikke undersøkt for vannlevende invertebrater, og det vurderes å være stor potensial for ytterligere funn.

I veikanten ved Åsakerveien i vest er det en liten forekomst av den fremmede arten russekål. Det er også noe kanadagullris i kanten av biotopen, og på de åpne feltene nord og vest for lokaliteten er det mange daa tett bevokst med kanadagullris.

Dammen har tidligere hatt tilsig fra Yggeset fyllplass, men tilsiget er blitt redusert med årene. Spesielt eldre bunnsлам i dammen vil kunne være forurenset (Strand 1998).

Verdisetting:

Intakt dam med dokumentert stort arts mangfold og i mosaikk med verdier knyttet til gamle trær og skog tilsier A-verdi.

Skjøtsel og hensyn:

Forekomsten av russekål bør bekjempes. Kanadagullris bør holdes under oppsikt, og fjernes hvis den begynner å etablere seg i strandsonen på nordsiden av dammen. Skogen i vest bør i hovedsak få utvikles fritt, men det bør ryddes litt vegetasjon rundt den store almen, slik at den får mer lys. Ved en eventuell opprensning i dammen må en unngå å røre opp gammelt bunnsлам. Utgravinger må også fordeles over minst to år (ikke mer enn halve dammen hver gang).

For å ta vare på storsalamander er det viktig å bevare naturområdene i tilknytning til dammen mest mulig intakt. Spesielt gjelder det skogbeltet i SV/NØ-retning som følger bekken og smådammene i lokalitet 794 og videre nedstrøms fra dammen. En må heller ikke forsterke barrierene i området (Åsakerveien). Se også 3.2.5, 3.3.2 og 4.1.

3.2.5 Annet

Bekken som har utløp fra dammen ved Edelsvoll renner østover og har noe kantskog med ask, or og alm over en strekning på drøyt 100 meter. Kantskogen er smal og

påvirket både av hogst og pionerarter som skvallerkål, bringebær og stornesle. Det er en del nøkkelementer av gamle trær, og bl.a. forekomst av den rødlistede soppen skrukkeøre på død alm. Lokaltiteten kunne ha vært plukket ut som et C-område. Det er likevel ikke valgt å gjøre det, da skogtypen er forholdsvis vanlig i landskapet rundt, og utforming og påvirkning for øvrig ikke er gunstig. Som nevnt i 3.2.4 bør området ivaretas som mulig del av leveområde og spredningskorridor for storsalamander.

Ved enden av Markveien er det en snuplass. Her er det en liten rest av eng som tidligere kan ha hatt visse naturverdier. Deler av området er fylt igjen med fyllmasser. En stor del av engen er gjengrodd med den fremmede arten kanadagullris og andre høyvokste ugressarter. Rester av naturlig engflora er bl.a. åkermåne og engknoppurt. I dette området finnes et par eldre trær som er relativt grove, men som ikke er valgt ut som egne naturtyper. Det er en ask som står midt i snuplassen, og en eik som står i skogkanten (enkelthensyn 1 respektive 2, se figur 2). Eika har en diameter på ca 70 cm i brysthøyde. Disse trærne vil på sikt kunne bli verdifulle naturobjekt, og bør spares.

3.3 Arter

3.3.1 Fremmede arter

Kanadagullris (*Solidago canadensis*) er en fremmed invaderende art som er vidt utbredd i Asker kommune og ellers på Østlandet. Den har mange og til dels store forekomster i planområdet. Kanadagullris er ikke blitt vurdert i Norsk svarteliste fra 2007, men den vil uten tvil kunne medføre risiko i verdifulle naturtyper med åpen vegetasjon, som for eksempel kalktørrenger og åpen kalkskog. Det er vanskelig å gjøre tiltak mot kanadagullris i stor skala, men en bør prøve å unngå ytterligere spredning, spesielt i tilknytning til verdifulle naturområder.

Figur 5: Felt med kanadagullris i kant av delområde A18.

Russekål (*Bunyas orientalis*) er oppført som en høyrisikoart i Norsk svarteliste. Russekål danner bestander på overlatte enger og beitemark, veikanter og andre typer skrotemark, samt på tørre bakker på baserik grunn. I den siste type habitat kan den ha negativ

virkning på hjemlige arter (Gederaas 2007). Arten er vidt spredd på Østlandet, tettest forekommende rundt Indre Oslofjord. I planområdet er det et par mindre forekomster, bl.a. inntil dammen ved Edelsvoll. Forekomstene bør fjernes.

Hagelupin (*Lupinus polyphyllus*) er oppført med høy risiko i Svartelista. Hagelupin er vidt spredd i Norge, ikke minst langs vei- og jernbanenett, hvor den til dels er blitt utsådd for å motvirke erosjon. Arten har potensial til å etablere seg i mange typer lysåpne habitater, og kan bidra til å endre de økologiske forhold på stedet. Arten er funnet i to små bestander i kanten av lokaliteten Dalveien vest, men utenfor planområdet. Forekomstene bør fjernes.

Skvallerkål (*Aegopodium podagraria*) er en Mellom-Europeisk art, som nå er svært utbredd i Norge. Skvallerkål er foreløpig ikke risikovurdert. Arten trives godt i halvåpne og skyggefulle miljøer som skogkanter, og kan med hjelp av vegetativ formering raskt danne tette bestander. I planområdet er arten funnet i skogkanter og åpen skog. I verdifulle naturtyper bør den holdes under oppsikt og eventuelt bekjempes.

Gravearbeider og transport av masser medfører stor risiko for spredning av fremmede arter og særlig karplanter. Utbygger bør være klar over denne problemstillingen i forbindelse med prosjektet og hindre utførsel og innførsel av uønskede arter.

3.3.2 Rødlisterarter og andre interessante arter

I planområdet er følgende rødlistede arter dokumentert:

Norsk navn	Latinsk navn	Organismegruppe	Rødlisterkategori
Alm	<i>Ulmus glabra</i>	Karplante	Nær truet
Almelav	<i>Gyalecti ulmi</i>	Lav	Nær truet
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	Karplante	Nær truet
Bleikdoggnål	<i>Sclerophora pallida</i>	Lav	Nær truet
Dronningstarr	<i>Carex pseudocyperus</i>	Karplante	Nær truet
Fuglereir	<i>Neottia nidus-avis</i>	Karplante	Nær truet
Skrukkeøre	<i>Auricularia mesenterica</i>	Sopp	Nær truet
Småsalamander	<i>Triturus vulgaris</i>	Amfibie	Nær truet
Storsalamander	<i>Triturus cristatus</i>	Amfibie	Sårbar

Alm er ikke noe uvanlig treslag i sørlige deler av Norge, men arten er vurdert som nær truet på grunn av almesyken som har tatt livet av en stor andel av Europas almebestand. (Kålås m. fl. 2010). Ask er også et forholdsvis vanlig treslag i Sørøst-Norge, men det forventes en nedgang på grunn av en nylig etablert sykdom, askeskuddsyke.

Almelav og bleikdoggnål vokser på gamle, grove og helst styvede alm og ask i kulturlandskap og i edelløvskog nord til Trøndelag. Artene forekommer spredt i Asker kommune, både i velutviklet alm/lindeskog i bratt terreng og på gamle styvingstrær i kulturlandskapet.

Skrukkeøre vokser på død og døende alm og (mer sjeldent) på ask. Den er vanlig i almens utbredelsesområde, men vurderes på sikt å få en reduksjon i og med almesyke og askeskuddsyke.

Dronningstarr forekommer spredt i lavlandet på nedre Østlandet, i næringsrik sump, vasskanter og myr. Arten vurderes som nær truet på grunn av tilknytning til sårbare naturtyper, og fordi en rekke tidligere kjente forekomster er forsvunnet og forventes å fortsette å forsvinne.

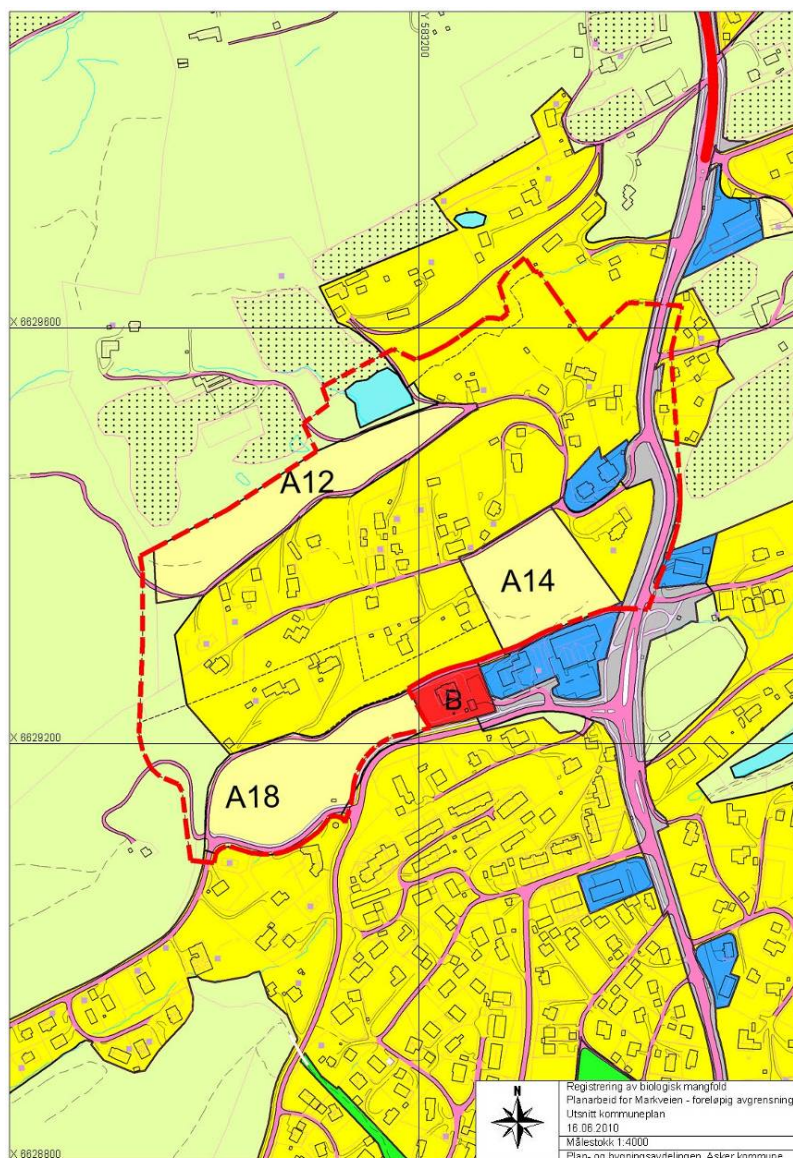
Fuglereir er en saprofyttisk orkidé som vokser i baserike områder og lite påvirket skog med god moldjord, helst edelløvskog. Arten synes å ha en viss tilbakegang og er knyttet til truede naturtyper. Utbredelsen omfatter hele låglandet nord til Nordland, men forekomstene er få og svært oppdelt (Kålås m.fl. 2010). Fjordnære, lavereliggende områder i Asker og Bærum er et av flere kjerneområder for arten i Norge.

Storsalamander er foreslått som prioritert art i oppfølgingen av Naturmangfoldloven. Det finnes livskraftige bestander av storsalamander spesielt rundt Oslofjorden og i Ytre Hardanger. Men antall lokaliteter har gått og går stadig ned pga gjenfylling og drenering av yngledammer, forurensning og utsetting av fisk. Småsalamander er vanligere, men er utsatt for de samme truslene. Begge artene er avhengig av dammer i tilknytning til egnede overvintringsområder på land, gjerne i skog.

For å ivareta leveområde til storsalamander er det viktig å ta vare på både yngleområde (dam) med kantsoner, overvintringsområder på land og eventuelle korridorer mot andre leveområder (DN 2008). Overvintring skjer på frostfrie plasser, under stubber, trerøtter, steiner m.m., gjerne i skog. Den mosaikk av skog og åpen mark samt fuktige og tørre arealer som er i området rundt lokalitet 29 er trolig positiv for arten. Det er vanskelig å vite akkurat hvilke arealer som utgjør overvintringsområde. Skogen langsmed bekkene i området, både oppstrøms vestover (inn i lokalitet 794) hvor det også er et par mindre skogsdammer og nedstrøms mot nordøst er trolig viktige. Utvidelsen av lokalitet 29 vestover bidrar til å ivareta dette, men det er også viktig å opprettholde bekkedraget som en sammenhengende korridor uten vesentlige brudd. Det er flere dammer innenfor 1 km radius, både mot øst og nordvest, som potensielt kunne ha utveksling av salamanderindivider. De fleste av disse har imidlertid topografiske eller fysiske (Slemmestadveien) hindringer som vanskeliggjør utveksling. Nærmeste dam, uten spesielle hindringer, er lokalitet 345, ca 150 meter mot nordøst. Også bekken som kommer fra NV kan utgjøre en korridor mot andre dammer i den retningen.

Mosaikken av skog med mye løvtrær og åpnere områdene med rester av kulturlandskap kan være gunstig for mange arter av fugl og pattedyr. I forbindelse med feltarbeidet er det observert rådyr, rødrev og ekorn i området. Rødrev kan tenkes å ha hi i, eller nær, nordvestre del av planområdet. Av fugl er det bl.a. observert svartspett og hønehauk. Hønehauk er rødlistet, men den er ikke tatt med i tabellen ovenfor, da observasjonen er gjort utenfor hekkesesong og det er usikkert om det var et individ på trekk eller med fast tilholdssted i området. For både hønehauk og svartspett er planområdet potensiell del av et større leveområde. Det er potensial for flere hakkespettarter i området, spesielt for de vanligere artene flaggspett og grønnspekk.

4 Vurdering av planlagte byggefelt

Figur 6: Planområdet for Markveien med aktuelle byggefelt – utsnitt fra kommuneplan.

4.1 A12

Området består av en flate nærmest nord for Markveien og skråning ned mot en bekkedal i nord. Øst for høyspentledningen er det i hovedsak ung blandingsskog dominert av ask. Det er relativt rik bakkevegetasjon med blant annet blåveis, og her finnes også en del engplanter som rødknapp og markjordbær. Mangel på hogstspor tyder også på at området er en gjengrodd kulturmark. Området er for gjengrodd for å ha verdi som kulturlandskapsbiotop, og skogen er for ung til å ha utviklet naturverdi knyttet til skog. Vestover er det plen og åpne arealer på flaten mot Markveien. Dette området har heller ikke vesentlige naturverdier. I begge de nevnte delområdene forekommer den fremmede arten kanadagullris spredt.

Vest for høyspentledningen, i den nordvendte skråningen og dalføret nedenfor, er det eldre og rikere blandingsskog med flere viktige naturelementer: enkelte gamle grove trær, rik bakkevegetasjon, hasselkratt, en del død ved og en bekk. Dette området har naturkvaliteter av lokal verdi og er beskrevet som egen biotop, se 3.2.3. Det arealet som er mest viktig å ta vare på er langs bekken (langsmed eiendomsgrensen på nordsiden).

Dette er også trolig del av leveområde for storsalamander. I sørvest skjer overgangen mot yngre og mer påvirket skog gradvis og avgrensningen er noe flytende.

Anbefalte hensyn:

Det flate området mot Markveien og kollen øst for høyspentledningen kan bygges ut uten vesentlige negative konsekvenser. På sistnevnte sted bør en spare en kantsone i skråningen ned mot Åsakerveien av hensyn til storsalamander. Den nordvendte skråningen i vestre del av A12 og bekkedalen nedenfor (lokalitet 794) bør spares og få utvikles fritt. Byggetomter bør stoppe et par meter inne på flaten slik at det blir en liten buffer mot skråningen. Dette er inkludert i områdeavgrensningen.

Adkomst til eventuelle tomter i A12 bør ikke være via Åsakerveien. For å unngå ytterligere barrierer i funksjonsområde for storsalamander bør Åsakerveien beholdes som grusvei med minst mulig trafikk. En bør også unngå riggplasser og anleggsveier i området nærmest dammen, dvs langs Åsakerveien og stikkveien øst for dammen.

4.2 A14

Området består av kollen og skråningen mellom østre del av Bråtenveien og Dalveien. Fra Bråtenveien er det en svakt skrånende flate mot sørøst, og helt i sør en bratt skråning ned mot Dalveien. Mot øst grenser området mot en gammel husmannsplass.

Den bratte skråningen i sør består av relativt tett halvung løvskog, med innslag av eldre ask og alm. Skråningen fortsetter vestover og utgjør et helhetlig område med kalkskog som vurderes å være av lokal verdi, se 3.2.2.

Figur 7: Gjengroende kulturmark i delområde A14.

På flata er det tynt jorddekke med grus og stedvis litt fetere jord. Området har tidligere vært åpent, men er nå i sterk gjengroing og har et glissent til tett tresjikt av ung ask, morell og alm. Området virker gjødselpåvirket, og har tidligere trolig vært oppdyrket eller muligens vært del av gartneri. Ifølge kulturminneregistreringene skal husmannsplassen i øst ha vært gartneri fram til 1950-tallet. Vegetasjonen i området viser som sagt tegn på nitrogenpåvirkning, men har samtidig innslag av naturengplanter. Dette tyder på at det har vært kantsoner og flekker med engvegetasjon i området. Busk- og feltsjikt domineres av kratt av de tidligere nevnte løvtreartene, spesielt ask. Nitrofile innslag er bl.a. burot, kratthumbleblom, klengemaure og kanadagullris. Andre vanlige arter i

området er mørk kongslis, vendelrot, lundrapp og gullris. Blåveis, prikkperikum, rødknapp, åkermåne og bergmynte indikerer både rik bakke og tidligere natureng. Kanadagullris dekker et ganske stort areal nordøst i området. Noe rik kalk- og skjøtselsbegunstiget flora kunne tilsa høye naturverdier. Preg av gjengroing og gjødsling trekker imidlertid ned verdien, og det er ikke avgrenset noen naturtype på dette feltet.

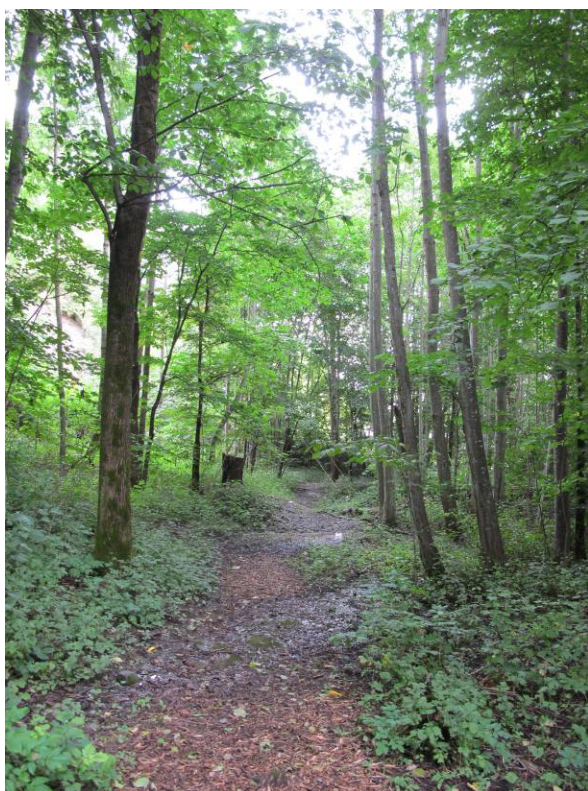
Det finnes en halvgrov eik i området (i underkant av 60 cm i diameter). Eika er ikke hul, men har partier med naken ved og døde grener. Mot Bråtenveien nord i området er det en liten allé med 4 relativt grove asker, hvorav i hvert fall 2 ser ut til å ha vært styvede. Den største asken er ca 70 cm i diameter.

Anbefalte hensyn:

Den 4 askene mot Bråtenveien og den store eika (enkelthensyn 3 respektive 4, se figur 2) bør spares. Preg av grunnlendt bakke bør bevares mest mulig, og en bør unngå å tilføre jordmasser, lage plen etc på alt areal mellom og inntil husene. Blåveis, bergmynte og annen engflora bør kunne være en del av natur- og livskvaliteten i området.

4.3 A 18

Området er lavereliggende med fuktig og fet jord. Det renner en bekk og flere småsig gjennom området. Hele området har tidligere vært åpen kulturmark, men framstår i dag som en mosaikk av tett skog i øst, åpnere mer gjengroingspreget skog vestover og gjengroende eng helt i vest. Det åpne feltet i vest er nesten helt tilgrodd med den fremmede arten kanadagullris. Gjengroingsskogen sentralt domineres av gråor og selje, og har en del åpne glenner. I feltsjiktet dominerer kratthumbleblom, stornesle og en ubestemt mjølke (evt krattmjølke).

Figur 8: Gråorskog med innslag av alm i område A18.

I øst er skogen noe eldre og rikere. Gråor dominerer, men det er et stort innslag av edelløvtrær som ask og alm. Innslaget av ask er ungt, men alm er noe eldre og grøvre. Gråor i området har en diameter på 30 cm og største alm er på ca 35 cm i diameter. Skogen grenser i øst mot en barnehage, som også bruker området aktivt. Det er bygd lavvo, fast bål plass m.m. og området er preget av tråkk og noe hogst. Feltsjiktet er dårlig utviklet, men inneholder de samme artene som nevnt ovenfor. Det er lite død ved i biotopen.

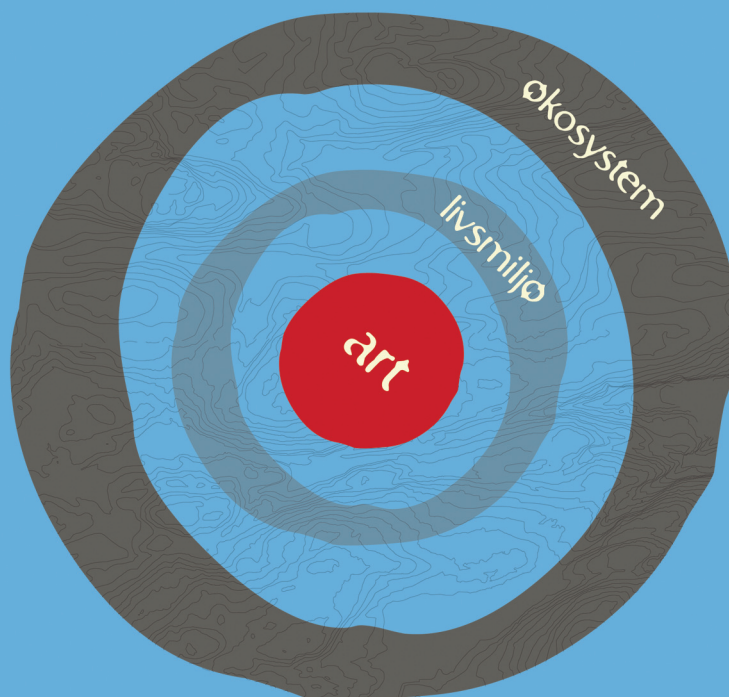
Som en gråorsuksesjon med innslag av edelløvtrær på næringsrik mark, så har den østre delen av skogen en viss naturverdi. Det er likevel ikke valgt å avgrense dette som en egen naturtype, grunnet små dimensjoner og sterk kulturpåvirkning. Om området får stå urørt vil det på sikt utvikle større verdier: eldre skog med gamle trær og død ved, trolig en utvikling mot or/askeskog.

Anbefalte hensyn:

Den edelløvspregede delen i øst bør spares i størst mulig grad.

Litteraturliste

- Artsdatabanken, 2010. Internettportal for Norsk rødliste 2010. <http://www.artsportalen.artsdatabanken.no/>
- Artsdatabanken og GBIF Norge, 2010. Internettportal for artssøk. <http://artskart.artsdatabanken.no/Default.aspx>
- Direktoratet for Naturforvaltning. 1999. Kommunenes kartlegging av biologisk mangfold. Forekomster av lokal verdi - hvordan registrere? Page 3.
- Direktoratet for Naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper - verdisetting biologisk mangfold, rev. utg. DN-håndbok 13 http://www.dirnat.no/publikasjoner/handbok_13/
- Direktoratet for Naturforvaltning 2008. Handlingsplan for stor salamander *Triturus cristatus*. DN-rapport 2008-1.
- Fremstad, E. og Moen, A. (red.) 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. NTNU Vitenskapsmuseet Rapp. bot. Ser. 2001-4: 1-231.
- Gederaas, L., Salvesen, I. og Viken, Å. (red.) 2007. Norsk svarteliste 2007 – Økologiske risikovurderinger av fremmede arter. *2007 Norwegian Black List – Ecological Risk Analysis of Alien Species*. Artsdatabanken, Norway.
- Kålås, J.A., Viken, Å., Henriksen, S. og Skjelseth, S. (red.) 2010. Norsk Rødliste for arter 2010. Artsdatabanken, Norge.
- Strand, L.Å. 1998. Dammer og tjern i Asker, en undersøkelse med hovedvekt på amfibieforkomst og verneverdi. Asker kommune.

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir en digital rapportserie som heter BioFokus-rapport, <http://biolitt.biofokus.no/rapporter/Litteratur.htm>